

STERK ▼ERZET!

acod
ABVV OPENBARE DIENSTEN

in actie

**BEGROTING — OPENBARE DIENSTEN — PENSIOENEN
COLLECTIEVE ACTIE — ALTERNATIEVEN**

FEDERALE ACOD

Gids voor de afgevaardigde — Najaar 2026

INHOUD

- 01 Inleiding**
- 02 De begrotingscontext: besparingsbeleid als perpetuum mobile**
- 03 Het zijn politieke keuzes**
- 04 Het belang van openbare diensten**
- 05 Meer doen met minder? Dat kan niet in de openbare diensten**
- 06 Langer leven, langer werken?**
- 07 Onze alternatieven**

“Dat haalt toch niets uit.” – Breken met het fatalisme

Na maanden van mobilisatie horen we die uitspraak soms van vermoeide collega's, teleurgesteld omdat ze niet meteen de resultaten van actiedagen zien, of gewoon overtuigd dat een regering met een meerderheid uiteindelijk toch doet wat ze van plan was.

We moeten die twijfel eerlijk kunnen beantwoorden: een staking garandeert niet dat een hervorming wordt ingetrokken. Zelfs een massabetoging verplicht een regering niet noodzakelijk om de volgende dag van koers te veranderen. Sommige mobilisaties bereiken veel, andere slechts een deel van hun eisen, en nog andere kunnen niet verhinderen dat een hervorming in werking treedt.

Maar niet alles bereiken betekent niet dat je niets bereikt. De effecten van mobilisatie zie je ook in wat uiteindelijk niet wordt goedgekeurd, in wat wordt aangepast, uitgesteld of terug naar de onderhandelingstafel gaat. Je ziet ze in een aangekondigde beslissing die niet in haar oorspronkelijke vorm doorgaat, in een bepaling die uit een ontwerp verdwijnt of in een krachtsverhouding die sterk genoeg is om een regering opnieuw tot overleg te dwingen.

Onze recente geschiedenis toont dat aan. Het puntenpensioen dat onder de regering-Michel werd aangekondigd, stuitte op sterk syndicaal verzet en werd uiteindelijk nooit ingevoerd. Het plan van Jeholet om het APE-stelsel (ondersteuning bevordering werkgelegenheid in Wallonië) te hervormen werd na verschillende mobilisaties in de non-profitsector niet goedgekeurd. De bepaling-Van Quickenborne die een gerechtelijk betogingsverbod mogelijk maakte, werd na maanden van vastberaden verzet ingetrokken. Vandaag zorgt de mobilisatie van het onderwijspersoneel ervoor dat het plan om vaste benoemingen af te schaffen, vastloopt. Deze voorbeelden tonen dat er tussen een aangekondigde hervorming en de effectieve uitvoering ervan ruimte bestaat om invloed uit te oefenen.

Dat is ook wat een krachtsverhouding betekent. Een regering beschikt over een parlementaire meerderheid, maar beslist niet in een vacuüm. De partijen in een coalitie hebben niet altijd dezelfde prioriteiten, het sociaal overleg loopt door, het Parlement speelt zijn rol, de publieke opinie evolueert en begrotingskeuzes moeten worden afgewogen. Mobilisatie garandeert niet dat een regering terugkrabbelt, maar verandert wel de context waarin zij moet beslissen. Een opeenvolging van acties, onderhandelingen en publieke standpunten kan een meningsverschil op de agenda houden, tonen dat het niet verdwijnt en beleidsmakers eraan herinneren dat een georganiseerd deel van de samenleving de gekozen richting afwijst. Sociale druk beperkt zich dus niet tot de stakingsdag: ze wordt op lange termijn opgebouwd.

Zo is trouwens ook ons sociaal model tot stand gekomen. De achturedag, betaald verlof, de sociale zekerheid, bescherming tegen beroepsrisico's en mechanismen van sociaal overleg zijn niet vanzelf ontstaan. Ze zijn het resultaat van tientallen jaren eisen, mobilisaties, onderhandelingen en compromissen waarin de georganiseerde arbeidersbeweging een centrale rol speelde.

Dat is bijzonder belangrijk in de herfst van 2026. De federale regering heeft zich een nieuwe begrotingsinspanning van 10 miljard euro tegen 2029 opgelegd en moet nog bepalen hoe die inspanning wordt verdeeld. De beslissingen van dit najaar vallen dus op een moment waarop een deel van de begrotingskeuzes nog niet definitief vastligt.

Onze mobilisatie mag daarom niet alleen worden gezien als protest tegen wat al beslist is. Vakbondsactie moet ook plaatsvinden vóór alle knopen zijn doorgelukt en duidelijk maken dat werknemers van de openbare diensten inspraak hebben in beslissingen die hun pensioenen, arbeidsvoorwaarden en de middelen voor de dienstverlening aan de bevolking bepalen.

Vandaag weten we niet precies welke beslissingen uit het begrotingsconclaaf zullen komen of welke eisen we kunnen binnenhalen. Niemand kan garanderen dat de overwinning zeker is. Maar onze geschiedenis laat evenmin toe te beweren dat collectieve actie nutteloos is.

Hier krijgt de titel van deze brochure zijn volle betekenis: Sterk verzet. We hadden ze “Tegen het besparingsbeleid” of “Voor de openbare diensten” kunnen noemen. Dat zou juist zijn geweest, maar dan zou onze positie alleen worden bepaald door wat we afwijzen of willen beschermen. “Sterk verzet” zegt ook iets over wie we zijn en waarom deze keuzes ons raken.

We zijn trots. In de eerste plaats op onze beroepen. Achter de miljarden in de begrotingen staat een leerkracht die een uitleg opnieuw geeft omdat een leerling het niet begreep, een spoorwagmedewerker die ervoor zorgt dat de laatste trein nog rijdt, een brandweerman die ongeziene branden bestrijdt, een maatschappelijk werker die blijft zoeken naar een oplossing wanneer een gezin in moeilijkheden zit. Bovenal zijn er duizenden werknemers die, vaak ver van de politieke debatten, elke dag de continuïteit verzekeren van diensten waarvan de hele samenleving afhankelijk is.

Die handelingen zijn niet bijkomstig. Ze vormen de concrete werkelijkheid van de openbare dienstverlening. Op de vorige pagina's hadden we het over miljarden, tekorten, fiscaliteit, productiviteit en levensverwachting. Maar achter al die kwesties schuilt uiteindelijk dezelfde realiteit: menselijke arbeid ten dienste van behoeften die onze samenleving collectief heeft beslist op te nemen.

Wij zullen ons verzetten. Verzet betekent voor de ACOD niet dat we ons vastklampen aan het verleden of vinden dat er nooit iets mag veranderen. Het betekent dat we weigeren keuzes als onvermijdelijk voor te stellen. We verdedigen het idee dat de inspanning anders kan worden verdeeld, dat fundamentele behoeften collectief kunnen blijven worden gedragen en dat werknemers het recht hebben mee te spreken over beslissingen die hun leef- en arbeidsomstandigheden bepalen.

Trots zijn op ons verzet is geen arrogantie. Het betekent dat we weten waarom we ervoor gekozen hebben ons collectief te organiseren en waarom we vinden dat bepaalde zaken het verdedigen waard zijn. Het betekent ook erkennen dat wat vorige generaties ons hebben nagelaten nooit volledig verworven is en dat elke generatie opnieuw moet beslissen wat ze wil behouden, veranderen of doorgeven.

Trots zijn op ons verzet betekent niet dat we denken dat we altijd alles zullen winnen. Het betekent weten wat we verdedigen, begrijpen dat de keuzes die ons worden voorgesteld niet de enige mogelijke zijn en weigeren ons neer te leggen bij wat nog altijd het resultaat is van een collectieve beslissing.

★ OM TE ONTHOUDEN

De beslissingen van het conclaaf zijn geen automatisch gevolg van de stijgende overheidsschuld. Het zijn politieke keuzes!

De begroting is het antwoord van de regering op de volgende vragen:

- 1) In welke sectoren moeten de uitgaven worden verminderd?**
- 2) Moeten er nieuwe inkomsten komen? Zo ja, welk deel van de bevolking moet bijdragen?**
- 3) ...**

De regering beantwoordt die vragen vanuit haar politieke koers, niet vanuit economische noodzaak.

Zonder mobilisatie dreigen besparingen op openbare diensten, lonen en pensioenen opnieuw als de enige mogelijke oplossing te worden voorgesteld. Dat klopt niet!

Bij elk begrotingsconclaaf van de Arizona-regering keert dezelfde redenering terug: het tekort is te groot, dus moeten de uitgaven omlaag. Die besparingen treffen onder meer de openbare diensten, lonen, pensioenen en sociale uitkeringen. Ze worden voorgesteld als onvermijdelijk, alsof er geen andere manier bestaat om de begroting aan te pakken.

In een complex economisch en sociaal systeem heeft een beslissing over één domein echter noodzakelijk gevolgen voor andere elementen.

Neem een vermindering van de overheidsuitgaven. De regering stelt die voor als een besparing. Maar als je beter kijkt, lijkt het wel een besparing — alleen is het er geen.

Waarom?

Een overheidsuitgave is bijvoorbeeld het loon van een personeelslid. En wat doet die persoon met zijn loon? Hij of zij consumeert en ondersteunt zo handelaars en zelfstandigen. Kortom: een loonsverhoging is geld dat grotendeels terugvloeit naar de economie. De regering denkt geld te besparen, maar ontnemt de economie in werkelijkheid middelen om te functioneren.

Hetzelfde geldt wanneer de overheid investeert: elke geïnvesteerde euro vloeit rechtstreeks terug naar de economie en creëert zelfs werkgelegenheid. Hoe? Alleen al doordat voor openbare werken een beroep wordt gedaan op privébedrijven. De werkelijkheid is dat overheidsuitgaven de privésector niet schaden, maar juist een noodzakelijke voorwaarde zijn voor een gezonde economie. Toch blijven regeringen die een besparingsbeleid voeren, ondanks het bewezen belang van overheidsuitgaven, de openbare diensten en de sociale zekerheid afbouwen. Dat is een politieke keuze!

Zo ontstaat de vicieuze cirkel van het besparingsbeleid. Besparingen op lonen, pensioenen, uitkeringen en openbare diensten verminderen de koopkracht en de beschikbare middelen. Dat drukt de consumptie en de economische activiteit en vermindert zo bepaalde fiscale en sociale ontvangsten. Tegelijk doen verslechterende economische omstandigheden en openbare diensten bepaalde sociale noden toenemen. Het tekort blijft hoog en wordt vervolgens gebruikt om nieuwe besparingen te rechtvaardigen. Daarna begint de cyclus opnieuw.

Een beleid dat systematisch inkomens en openbare diensten vermindert zonder rekening te houden met de economische en sociale gevolgen, houdt dus het probleem in stand dat het zegt te willen oplossen. Bovendien blijven de door Arizona aangekondigde resultaten nu al uit: volgens de ramingen van de Nationale Bank van België van juni 2026 zou het overheidstekort stijgen van 5,2 % van het bbp in 2025 naar 5,7 % in 2028, terwijl de overheidsschuld zou oplopen van 107,9 % tot bijna 115 % van het bbp. De economische groei zou in 2026 beperkt blijven tot 0,6 %.

Met andere woorden: de inkomens van werknemers en de middelen voor openbare diensten blijven verminderen, is geen oplossing voor het begrotingsprobleem.

VRAGEN DIE WE VAAK HOREN

“Maar het tekort bestaat. We moeten toch iets doen.”

Het meningsverschil gaat niet over het bestaan van het tekort, maar over de manier waarop het wordt verminderd en over wie betaalt. Uitgaven verminderen is niet de enige mogelijkheid: ook ontvangsten, fiscaliteit en uitgavenkeuzes maken deel uit van de begrotingsvergelijking.

We moeten ook naar de oorzaken van het tekort kijken. Kunnen we aanvaarden dat overheden onvoldoende middelen hebben om openbare diensten te organiseren omdat opeenvolgende regeringen al meer dan 30 jaar de belastingen voor de rijksten en voor ondernemingen hebben verlaagd?

“Dus we mogen nooit besparen?”

De juiste vraag is: waar besparen we, waarop en met welke gevolgen? Een besparing die een dienst afbouwt of andere kosten veroorzaakt, doet de uitgave niet noodzakelijk verdwijnen: ze kan de kost gewoon verplaatsen.

WAT ZEGGEN WE TEGEN ONZE LEDEN?

“Lonen en pensioenen verlagen betekent ook dat we minder uitgeven in winkels, aan zorg of aan vervoer. Als we overal blijven besparen, verzwakken we uiteindelijk de economie die onze overheidsinkomsten financiert.”

“Begroting na begroting verslechtert de situatie. Begroting na begroting blijft het recept hetzelfde. Dat is geen onbekwaamheid. Het is een keuze.”

“De regering stelt de schuld voor als een onvermijdelijkheid om haar keuzes door te drukken. Vooral dient ze als voorwendsel om telkens dezelfde mensen te laten betalen.”

★ OM TE ONTHOUDEN

Een begroting is nooit neutraal. Ze weerspiegelt maatschappelijke keuzes: wat een regering financiert, waarop ze bespaart en waar ze het geld haalt.

Besparingsbeleid voorstellen als de enige oplossing voor het tekort verbergt een essentieel deel van het debat: wie moet de inspanning leveren en wie moet betalen?

Een begroting is kiezen wie betaalt en wat we beschermen

Wanneer een regering haar begroting voorstelt, wekt ze vaak de indruk dat ze gewoon “de rekening maakt”. Maar een begroting is geen Excelblad: F-35’s kopen, de middelen voor openbare diensten verminderen, de pensioenen wijzigen of bepaalde fiscale voordelen voor ondernemingen behouden zijn allemaal politieke keuzes. En die keuzes weerspiegelen een visie op de wereld, een visie op onze toekomst!

Het probleem is niet dat een regering keuzes maakt: elke regering doet dat. Het probleem is dat die keuzes worden voorgesteld alsof ze onvermijdelijk zijn.

De huidige toestand van de overheidsfinanciën is geen natuurramp: hij is het resultaat van fiscale en begrotingskeuzes die zich in de loop der jaren hebben opgestapeld. Wanneer Arizona beweert dat bepaalde uitgaven noodzakelijk moeten dalen, herinnert de ACOD er daarom aan dat een begroting altijd twee kanten heeft: uitgaven én ontvangsten.

De voorbije decennia hebben bepaalde keuzes de overheidsontvangsten verlaagd. Het wettelijke tarief van de vennootschapsbelasting, dat in 1995 nog boven 40 % lag, bedraagt vandaag 25 %. Dat toont dat begrotingskeuzes niet alleen over uitgaven gaan: ook de fiscale bijdrage van ondernemingen werd verlaagd. **De budgettaire impact van die keuze: sinds 2020 verliest de staat 4,7 miljard euro per jaar!**

Gelijkaardige keuzes werden gemaakt in de personenbelasting. Onder het voorwendsel de zogenaamde “belastingdruk” te verlagen, hebben opeenvolgende regeringen de voorbije 30 jaar de progressiviteit verminderd door de hoogste belastingschijven af te schaffen, dus de schijven die alleen de hoogste inkomens bereikten. Gevolg: de rijksten betalen steeds minder personenbelasting, waardoor de staat ook hier inkomsten misloopt die nodig zijn om de openbare diensten uit te bouwen. In 1987 waren er nog 13 belastingschijven en werd de hoogste belast tegen meer dan 70 %. Vandaag zijn er nog 4 en bedraagt het hoogste tarief slechts 50 %!

Die keuzes hebben concrete budgettaire gevolgen. Wanneer een regering een belasting, bijdrage of andere ontvangst verlaagt zonder die te vervangen, vermindert ze de beschikbare middelen in de begroting. Dan moet ze andere inkomsten

zoeken, een hoger tekort aanvaarden of bepaalde uitgaven verminderen. In die context kunnen openbare diensten, sociale uitkeringen, lonen en pensioenen onder druk komen te staan.

Het debat over het tekort mag dus niet beperkt blijven tot de vraag waar we uitgaven kunnen verminderen. Het moet ook gaan over de samenstelling van de ontvangsten en de verdeling van de inspanning: wie draagt bij, op welke inkomsten en volgens welke regels?

Indexering en btw: het risico op een dubbele rekening

De huidige discussies over btw en indexering tonen duidelijk dat een begrotingskeuze nooit neutraal is: ze bepaalt niet alleen hoeveel de staat int of bespaart, maar vooral wie de inspanning draagt.

Btw: de meest onrechtvaardige belasting van allemaal

Een van de overwogen maatregelen is een btw-verhoging. Voor de regering is dat een snelle manier om de ontvangsten te verhogen, omdat btw op een zeer groot deel van de consumptie wordt geheven. Maar die budgettaire opbrengst heeft een sociale kost: btw treft mensen met de laagste inkomens verhoudingsgewijs zwaarder.

Aan de kassa betaalt iedereen op eenzelfde product hetzelfde bedrag aan btw. Die schijnbare gelijkheid houdt echter geen rekening met verschillen in inkomen en vermogen. Iemand met een laag loon of een sociale uitkering besteedt het grootste deel van zijn middelen aan dagelijkse uitgaven: voeding, energie, vervoer, kleding en zorg. De mogelijkheid om te sparen is klein of onbestaand. Welgestelde gezinnen kunnen daarentegen een groot deel van hun inkomen sparen of beleggen. En op belegd of gespaard geld wordt geen btw geheven.

Het onrechtvaardige karakter van deze belasting wordt duidelijk als we twee consumenten in tegengestelde situaties vergelijken. Iemand die van een leefloon leeft en een multimiljonair betalen dezelfde btw op een brood. Toch betekent dat bedrag voor beiden niet hetzelfde offer.

Hoe groter het deel van het inkomen dat iemand aan consumptie moet besteden, hoe zwaarder de impact. Btw vraagt verhoudingsgewijs dus een grotere inspanning van gezinnen met een bescheiden inkomen dan van vermogende gezinnen.

Gelijkheid van tarief betekent dus geen gelijkheid van inspanning. Een rechtvaardige belasting moet onderscheid maken tussen noodzakelijke en overbodige uitgaven. Btw doet het omgekeerde: ze wordt geheven zonder rekening te houden met de sociale en economische situatie. Hetzelfde tarief voor iedereen is eenvoudiger, maar fundamenteel onrechtvaardig en ongelijk.

Morgen ligt een btw-verhoging op de regeringstafel!

Indexering en btw: het risico op een dubbele rekening

Het vooruitzicht van een btw-verhoging is des te zorgwekkender omdat de automatische indexering van lonen en sociale uitkeringen tegelijk regelmatig ter discussie wordt gesteld.

Indexering is geen cadeau en evenmin een echte inkomensstijging. Ze dient enkel om het koopkrachtverlies door prijsstijgingen te beperken. Toch is het mechanisme geleidelijk verzwakt: de invoering van de gezondheidsindex, die

onder meer brandstoffen uitsluit, de toepassing van de coëfficiënt van 98 % op de afgevlakte index, indexsprongen en plannen voor plafonnering. Daardoor wordt de inflatie nu al niet volledig gecompenseerd. Die verliezen stapelen zich op tijdens de loopbaan en werken door tot in het pensioenbedrag.

De kettingreactie die gezinnen bij de volgende begrotingsbeslissingen bedreigt, is bijzonder zwaar:

1. Prijsstijging door de btw: als de regering de btw verhoogt om haar begrotingstekort te dichten of nieuwe fiscale cadeaus te financieren, wordt die verhoging meteen doorgerekend in de winkelprijzen. Dat veroorzaakt mechanisch extra inflatie, die vooral gezinnen met een bescheiden inkomen treft.
2. De indexreflex: die inflatie activeert logischerwijs de indexeringsmechanismen om lonen en uitkeringen aan de nieuwe levensduurte aan te passen.
3. Werkgeverschantage: meteen waarschuwen de werkgeverszijde en regeringsvertegenwoordigers voor de “concurrentiekracht” en klagen ze over de kost van het overheidspersoneel.
4. Sabotage van het mechanisme: om het effect van hogere prijzen op de lonen te neutraliseren, komt de politiek in de verleiding opnieuw aan de index te sleutelen (indexsprong, uitstel of plafonnering).

Werknemers betalen dan twee keer:

- Eerste keer betalen: aan de kassa van de supermarkt en op de energiefactuur, waar de btw-verhoging een buitensporig groot deel van hun beschikbare inkomen opsloort.
- Tweede keer betalen: op hun loonbrief of uitkering, waar een blokkering of afroaming van de index verhindert dat ze de door de prijsstijging verloren euro's terugkrijgen.

De paradox zou compleet zijn: de politiek veroorzaakt via een fiscale beslissing een prijsstijging en verwijt vervolgens de indexeringsmechanismen dat die stijging doorwerkt in lonen en uitkeringen. De btw verhogen en tegelijk de indexeringsmechanismen verzwakken, zou de begrotingsinspanning dus doorschuiven naar mensen van wie het inkomen nu al bijna volledig naar essentiële uitgaven gaat.

VRAGEN DIE WE VAAK HOREN

“Indexering is toch al een loonsverhoging.”

Indexering verhoogt het bedrag in euro, maar volgt op een eerdere prijsstijging. Als alles 2 % duurder wordt en het inkomen 2 % stijgt, is de werknemer niet rijker geworden: zijn koopkracht is alleen behouden.

“Maar België is al een van de zwaarst belaste landen.”

De vraag is niet gewoon of er “meer” of “minder” belastingen moeten zijn. De vraag is wie bijdraagt, op welke basis en in welke verhouding.

“Als we ondernemingen zwaarder belasten, vertrekken ze.”

Fiscaliteit speelt een rol, maar een onderneming kiest een land niet alleen op basis van belastingen. Ze heeft ook geschoolde werknemers, wegen, vervoer, energie en efficiënte infrastructuur nodig. Die diensten worden grotendeels met belastingen gefinancierd en ondernemingen profiteren er rechtstreeks van.

WAT ZEGGEN WE TEGEN ONZE LEDEN?

“Laat niemand ons wijsmaken dat een begroting een noodlot is dat als een onweer over ons heen komt: elke begrotingslijn is een bewuste keuze die duidelijk maakt waar men uitgeeft, waar men schraapt en vooral in welke zakken men weigert het geld te zoeken.”

“Telkens wanneer we horen: ‘Waar moeten we besparen?’, moet ons antwoord meteen zijn: wij stellen de andere helft van de vraag — wie heeft geprofiteerd van lagere bijdragen en fiscale cadeaus die de overheidskassen hebben uitgehold?”

“Als er een inspanning nodig is, waarom begint de discussie dan altijd bij pensioenen, lonen en openbare diensten? Waarom begint ze nooit bij de vraag wie werkelijk de middelen heeft om meer bij te dragen?”

“Als je de cijfers nuchter bekijkt, wordt het zogenaamde begrotingsgat niet veroorzaakt door onze lonen of openbare diensten: het is het rechtstreekse gevolg van miljarden euro's die zonder enige tegenprestatie voor werkgelegenheid of samenleving aan ondernemingen werden gegeven.”

“We moeten overal de dubbele rekening aanklagen: als de regering de btw verhoogt, stijgen de prijzen in de winkel; en als ze daarna de indexering aanpakt, betalen we meer aan de kassa én verliezen we op onze loonbrief.”

“Wij weigeren dit besparingsbeleid met een dubbele slag: geen indexsprong, plafonnering of centenindex onder het voorwendsel van loonmatiging. Aan de automatische indexering wordt niet geraakt!”

★ OM TE ONTHOUDEN

Openbare diensten zijn niet gratis: ze worden collectief gefinancierd. We leggen een deel van onze middelen samen zodat niemand alleen de volledige kost hoeft te betalen van de vele diensten die hij nodig heeft.

Dat is het basisprincipe van openbare dienstverlening: sommige behoeften zijn te belangrijk om af te hangen van onze mogelijkheid om te betalen.

Wat we niet alleen betalen, financieren we samen

Openbare diensten en de sociale zekerheid stoelen op het historische principe van de arbeidersbeweging: “Van ieder naar vermogen, voor ieder naar behoefte.” Ze zijn de politieke concretisering van solidariteit en zijn dus niet gratis: ze worden collectief gefinancierd, onder meer via belastingen. Iedereen draagt bij aan de financiering en maakt er op verschillende momenten in het leven gebruik van.

Die financiering weerspiegelt een maatschappelijke keuze. In een commerciële logica wordt een dienst aangeboden als hij winstgevend kan worden verkocht. In de logica van openbare dienstverlening wordt hij georganiseerd omdat hij beantwoordt aan een collectieve behoefte.

Onderwijs, gezondheid, veiligheid, mobiliteit, cultuur... mogen geen koopwaar zijn: het zijn rechten en essentiële voorwaarden voor gelijkheid.

Die rechten worden pas werkelijkheid dankzij de werknemers die de diensten verzekeren. Recht op onderwijs zonder leerkrachten, recht op zorg zonder zorgpersoneel of recht op mobiliteit zonder spoorwegpersoneel blijft theoretisch. De openbare diensten verdedigen en de arbeidsvoorwaarden verdedigen van wie ze doet functioneren, is dus één en dezelfde strijd.

Concrete voorbeelden

Volgens de recentste Onderwijsindicatoren van de Federatie Wallonië-Brussel bedraagt de jaarlijkse overheidsfinanciering gemiddeld:

NIVEAU	JAARLIJKE OVERHEIDSFINANCIERING
Kleuter	5 548 €
Leerling lager onderwijs	6 163 €
Leerling secundair onderwijs	9 557 €

Van de kleuterschool tot het einde van het secundair onderwijs vertegenwoordigt een theoretisch schooltraject zo ongeveer 110.965 euro overheidsfinanciering per kind.

In het hoger onderwijs vertegenwoordigt één jaar aan de universiteit ongeveer 10.000 euro overheidsfinanciering per student. Zelfs aan het hoogste tarief dekt het inschrijvingsgeld dus slechts een beperkt deel van de opleidingskost. In totaal vertegenwoordigt een theoretisch traject van de kleuterschool tot het behalen van een master ongeveer 161.000 euro overheidsfinanciering.

Die bedragen tonen wat de gemeenschap op zich neemt om toegang tot onderwijs te garanderen. Zonder die financiering zouden gezinnen een veel groter deel van de kost zelf moeten betalen. Inkomensverschillen zouden dan de studiekansen bepalen en bestaande ongelijkheden van bij de start versterken.

Zou een gezin met het inkomen van een spoorwegmedewerker bijna 20.000 euro per jaar kunnen betalen om twee kinderen toegang te geven tot het secundair onderwijs?

Stel nu dat hetzelfde zou gelden voor vervoer, cultuur, gezondheid, veiligheid... Stel dat we voor al die diensten zelf de factuur moesten betalen. Dat zou duizenden euro's per jaar kosten.

Kunnen we aanvaarden dat aandeelhouders rijker worden zodat wij toegang krijgen tot onze fundamentele rechten?

Kunnen we aanvaarden dat iemand geen toegang krijgt tot gezondheidszorg of mobiliteit omdat hij die niet kan betalen, of omdat de dienst economisch niet rendabel wordt geacht?

Volgens de Gezondheidsenquête 2023-2024 van Sciensano heeft 11,9 % van de Belgische gezinnen zorg uitgesteld om financiële redenen.

De vraag is dus niet of gezondheidszorg duur is, maar hoe die kost wordt verdeeld. Ofwel wordt het risico gedeeld via de sociale zekerheid, ofwel moet iedereen zich beschermen volgens zijn eigen middelen. In dat tweede model kunnen de rijksten een betere bescherming kopen, terwijl anderen zorg uitstellen of ervan afzien.

Overheidsfinanciering is noodzakelijk omdat een spoorweg niet uitsluitend kan worden georganiseerd op basis van de rendabiliteit van elke lijn. Een verbinding kan commercieel weinig rendabel zijn en toch onmisbaar om werknemers naar hun werk, studenten naar school of iemand gewoon naar een vriend te brengen. Dat is precies de logica van openbare dienstverlening: het netwerk organiseren volgens de behoeften van de bevolking en het grondgebied, niet volgens wat het meeste opbrengt.

VRAGEN DIE WE VAAK HOREN

“Maar openbare diensten kosten te veel.”

De echte vraag is wat we ervoor terugkrijgen en wat we individueel zouden moeten betalen als die diensten niet langer collectief werden gefinancierd. Overheidsuitgaven laten verdwijnen, doet de behoefte niet verdwijnen: de kost wordt alleen naar het individu verschoven.

“Waarom betalen voor een dienst die ik niet gebruik?”

Omdat we niet allemaal op hetzelfde moment in ons leven dezelfde diensten gebruiken. Een ongeval, ziekte, werkloosheid of een verandering in de familiale of professionele situatie kan een dienst die we vandaag niet gebruiken plots onmisbaar maken. Bovendien profiteren we ook van diensten die we niet rechtstreeks gebruiken: een samenleving waarin kinderen onderwijs krijgen, zieken verzorgd worden en werknemers zich kunnen verplaatsen, komt de hele gemeenschap ten goede.

WAT ZEGGEN WE TEGEN ONZE LEDEN?

“Wat goed werkt, zien we vaak niet. We zien vooral wat stukgaat. Dat is ook de kwetsbaarheid van openbare diensten: als ze functioneren, vergeten we al snel wat ze allemaal mogelijk maken.”

“De echte kost van openbare diensten is wat we betalen wanneer ze er niet meer zijn.”

“Een overheidsuitgave verminderen doet de behoefte niet verdwijnen. De vraag is of we die samen financieren of ieder afzonderlijk uit eigen zak.”

“Zonder openbare diensten betaal je zelf. De vraag is niet: kunnen we ons openbare diensten veroorloven? De vraag is: kunnen we het ons veroorloven ze te verliezen?”

★ OM TE ONTHOUDEN

In beroepen die sterk op menselijke arbeid steunen, zijn de productiviteitsmarges beperkt of zelfs onbestaand.

Minder middelen betekent noodzakelijkwijs: minder dienstverlening, dalende kwaliteit en meer druk op de werknemers.

De onvermijdelijke kost van menselijke arbeid

In de industrie maakt technologie het soms mogelijk veel meer te produceren met veel minder menselijke arbeid. De automatisering van een productielijn kan zo grote productiviteitswinsten opleveren, vaak met een verslechtering van de gezondheid van werknemers die aan steeds hogere werkritmes worden blootgesteld.

Die logica botst snel op haar grenzen in diensten die op menselijke relaties steunen. In zulke beroepen is tijd voor de ander geen organisatiefout: die tijd maakt deel uit van de dienstverlening. Een digitaal dossier kan het werk van een verpleegkundige vergemakkelijken, maar het verzorgt of bewaakt de patiënt niet in haar plaats. Administratieve vereenvoudiging kan een maatschappelijk werker ontlasten, maar luisteren naar en begeleiden van iemand in moeilijkheden blijft mensenwerk. Het aantal leerlingen per klas verdubbelen, verdubbelt de “productiviteit” van de leerkracht niet — integendeel, het halveert de tijd die hij of zij aan de leerlingen kan besteden.

Dat de productiviteit in sommige openbare diensten niet eindeloos kan worden verhoogd, is dus geen managementfout. Het hangt precies samen met wat die diensten waardevol maakt: menselijke aanwezigheid, aandacht en arbeid.

De econoom William Baumol beschreef dit verschijnsel al in de jaren 1960 als de “kostenziekte”. In sterk automatiseerbare sectoren kan de productiviteit snel stijgen. In sectoren waar menselijke arbeid onmisbaar blijft, gaat dat veel trager.

Er bestaat dus geen organisatorisch wonder waarmee je de middelen kunt verminderen en tegelijk de opdrachten, arbeidsvoorwaarden en kwaliteit van de dienstverlening kunt behouden. In de openbare diensten kun je niet beter doen met minder. Met minder doe je altijd minder!

Goede openbare diensten zijn een vereiste. Daarom eist de ACOD voldoende personeel en toereikende materiële en budgettaire middelen zodat ze hun opdrachten kunnen uitvoeren en nieuwe opdrachten kunnen ontwikkelen.

EEN VRAAG DIE WE VAAK HOREN

“Waarom bepaalde activiteiten niet aan de privésector overlaten als dat goedkoper is?”

Omdat een openbare dienst en een privéonderneming niet hetzelfde doel hebben. Een openbare dienst moet beantwoorden aan een collectieve behoefte; een privéonderneming moet rendabel zijn. Zodra men moet kiezen tussen een dure dienst behouden en de marge beschermen, zal de privélogica kiezen voor wat rendabel is, ten koste van de behoefte.

WAT ZEGGEN WE TEGEN ONZE LEDEN?

“De regering wil op ziekenhuizen, scholen en administraties de logica van een privéonderneming toepassen: kosten verlagen en productiviteit verhogen. Maar verzorgen, onderwijzen en begeleiden is geen koopwaar produceren! In onze beroepen is tijd voor de ander geen tijdverlies of organisatiefout: precies daarin zit de waarde van de dienstverlening!”

“We worden voortdurend om de oren geslagen met consultants die beweren dat we ‘beter met minder’ kunnen doen. Kameraden, laat ons duidelijk zijn: in de openbare diensten bestaat het organisatorische wonder niet! Met minder middelen doen we het niet beter; met minder doen we altijd minder en putten we de mensen die het werk doen uit!”

“Minder personeel betekent minder luisteren, minder veiligheid, slechtere dienstverlening voor gebruikers en uitputting bij het personeel.”

“Wanneer een directie het aantal leerlingen per klas verdubbelt of een verpleegkundige tien extra patiënten geeft, verdubbelt ze hun ‘productiviteit’ niet: ze halveert de tijd en de menselijke aandacht die ze kunnen geven!”

“Ons verzet tegen onhoudbare werkritmes is geen managementfout, maar de verdediging van onze opdracht ten dienste van het publiek.”

★ OM TE ONTHOUDEN

Gemiddeld langer leven betekent niet dat iedereen langer kan werken. Sociale ongelijkheden zie je ook in levensverwachting, gezondheid en de mogelijkheid om een loopbaan voort te zetten. De vergrijzing stelt een reële vraag over de pensioenfinanciering, maar bepaalt niet wie de inspanning moet leveren: langere loopbanen zijn één politieke keuze naast andere.

Een gemiddelde dat grote ongelijkheden verbergt

De levensverwachting is in België sterk gestegen. In 1854 bedroeg ze bij de geboorte ongeveer 40 jaar, onder meer door de hoge kindersterfte die het gemiddelde naar beneden trok. In 2025 bedraagt ze 82,5 jaar. Dat is goed nieuws en hangt onder meer samen met betere leefomstandigheden, gezondheidszorg en collectieve bescherming die door de arbeidersstrijd werd afgedwongen (uitbouw van ziekenfondsen en sociale zekerheid, vermindering van de zwaarte van het werk en van de arbeidstijd, enz.).

Maar dat nationale gemiddelde verbergt grote sociale ongelijkheden. Naargelang opleidingsniveau en socio-economische situatie leven we niet allemaal even lang — en vooral niet even lang zonder beperkingen.

In 2020 bedroeg het verschil in levensverwachting bij de geboorte tussen de meest en minst bevoordeelde socio-economische groepen 9,3 jaar bij mannen en 6,3 jaar bij vrouwen. De verschillen zijn nog groter wanneer we niet alleen kijken naar het aantal geleefde jaren, maar naar de jaren zonder beperkingen. Gegevens van Sciensano over 2011-2015 tonen dat op 25-jarige leeftijd het verschil in levensverwachting zonder beperkingen tussen de hoogste en laagste opleidingsniveaus 10,5 jaar bedroeg bij mannen en 13,4 jaar bij vrouwen.

Met andere woorden: we leven niet allemaal even lang en ook niet even lang in goede gezondheid. Hoe ongunstiger de socio-economische situatie, hoe lager doorgaans de levensverwachting en de levensverwachting zonder beperkingen.

Dat is essentieel in het pensioendebat: langer werken heeft niet dezelfde gevolgen voor iemand die gezond het einde van zijn loopbaan bereikt als voor iemand die al gezondheidsproblemen, beperkingen of de gevolgen van een zware loopbaan heeft opgestapeld.

De dubbele straf: wanneer gezondheidsongelijkheden botsen met pensioenregels

Onder de regering-Michel steeg de wettelijke pensioenleeftijd van 65 naar 66 jaar in 2025 en in 2030 wordt dat 67 jaar. De Arizona-hervorming gaat op een ander vlak verder. Vanaf 2027 wijzigt ze de voorwaarden voor vervroegd pensioen en geeft ze in verschillende mechanismen meer gewicht aan effectief gepresteerde arbeid. Ze voert ook een malus in

voor bepaalde mensen die vóór de wettelijke leeftijd vertrekken zonder aan de nieuwe loopbaanvoorwaarden te voldoen.

Daar zit de dubbele straf: wie het al moeilijk heeft om langer te werken, kan extra worden getroffen wanneer de regels vervroegd vertrek moeilijker of minder voordelig maken. Eenzelfde regel op papier kan dus heel verschillende gevolgen hebben naargelang de loopbaan en gezondheidstoestand van de werknemer.

De vergrijzing vormt een reële uitdaging voor de financiering van de pensioenen. Maar ze schrijft niet één enkel antwoord voor. We kunnen sterker ingrijpen op de loopbaanduur en pensioenuitgaven, maar ook op werkgelegenheid, lonen, bijdragen, overheidsontvangsten en de verdeling van de inspanning over verschillende inkomensbronnen. De vraag is dus niet of we de vergrijzing ontkennen, maar wie de kost draagt en hoe de inspanning wordt verdeeld. Die verdeling betwisten wij. Daarom mobiliseren we.

VRAGEN DIE WE VAAK HOREN

“Zijn met de vergrijzing een pensioen op 67 jaar en de malus niet de enige oplossingen om te voorkomen dat het systeem failliet gaat?”

De vergrijzing is een realiteit, maar het antwoord erop is een politieke keuze, geen boekhoudkundige onvermijdelijkheid.

De regering en de werkgevers kijken alleen naar de uitgavenkant: snijden in werknemersrechten en de loopbanen verlengen. Wij stellen de andere helft van de vraag: waar zijn de inkomsten?

Pensioenen financieren kan door de brutolonen te verhogen (die de RSZ voeden), een einde te maken aan miljarden vrijstellingen van werkgeversbijdragen zonder tegenprestatie, en kapitaalinkomsten en dividenden te laten bijdragen.

“Jongeren zullen voor ouderen moeten betalen: is het niet egoïstisch om langer werken te weigeren en zo de toekomst van jongere generaties in gevaar te brengen?”

Dat is de klassieke verdeel-en-heersval: generaties tegenover elkaar zetten om het kapitaal buiten schot te houden.

Ten eerste: senioren tot 67 jaar aan het werk houden, blokkeert de instroom van jongeren op de arbeidsmarkt en duwt hen richting korte contracten en onderbetaalde stages.

Ten tweede: wat we vandaag verdedigen voor ouderen, verdedigen we morgen voor jongeren! Als we een pensioen op 67 en strengere loopbaanvoorwaarden aanvaarden, op welke leeftijd zal een jongere die vandaag begint te werken dan kunnen stoppen? 70 jaar? 72 jaar?

WAT ZEGGEN WE TEGEN ONZE LEDEN?

“Langer leven is een statistisch gemiddelde. Mensen langer laten werken is een politieke beslissing.”

“De demografie zegt dat we extra middelen moeten vinden; ze zegt niet dat die noodzakelijk uit langere loopbanen of lagere pensioenen moeten komen. Dat is een politieke keuze.”

★ OM TE ONTHOUDEN

Uitgaven verminderen is niet de enige manier om een tekort aan te pakken. Een begroting heeft twee kanten: uitgaven en ontvangsten. Verschillende pistes kunnen een groter deel van de inspanning naar kapitaalinkomsten verschuiven en bepaalde fiscale keuzes opnieuw bekijken.

In deze brochure hebben we duidelijk gemaakt dat besparingen geen economische fataliteit zijn: ze zijn een politieke keuze. En aangezien het debat politiek is, komt het erop neer dat wij, werknemers en werkneemsters, uitkeringsgerechtigden, jongeren, vakbondsmilitanten wat te zeggen hebben.

Onze stem mag niet tot zwijgen worden gebracht door experts in soberheidsbeleid. Wij zijn de experts van het dagelijks leven, van de moeilijkheden op het werk, van de eindjes aan elkaar knopen en op deze manier is onze inspraak op zijn minst evenveel waard als die van de experts. Onze inspraak is zelfs waardevoller omdat wij heel direct bij de werkelijkheid staan.

Daarom moeten wij ook alternatieven aanreiken en ons niet beperken tot louter verzet, maar dus voorstellen doen. Het bewijs leveren dat een andere wereld mogelijk is.

In dit geval zijn er tal van alternatieven, maar om het eenvoudig te houden, zullen we er 4 naar voren schuiven, wat al voldoende zal zijn.

Progressief stelsel van de personenbelasting

Momenteel zijn alleen de inkomens uit arbeid aan de personenbelasting onderworpen. De andere inkomens zijn, wanneer ze voortkomen uit verhuur van vastgoed of financiële beleggingen, aan een voordeligere fiscaliteit onderhevig. Dit is niet normaal. Dus komen wij op voor het principe « **een euro is een euro** ». Dit principe veronderstelt dat de inkomsten van een gezin worden samengeteld, ongeacht de oorsprong ervan (arbeid, kapitaal ...) en dat nadien de barema's van de personenbelasting worden toegepast. Door de personenbelasting te globaliseren zien we erop toe dat alle inkomstenbronnen **belast worden aan de hand van hetzelfde progressieve stelsel als dat voor de lonen**.

Volgens het Federaal Planbureau zou dergelijke maatregel meer dan 9 miljard per jaar opleveren.

Uitzonderlijke vermogensbelasting

In België heeft 10% van de rijkste gezinnen 55% van het patrimonium in handen, terwijl de 50% minst rijken 8% bezitten.

De vermogensongelijkheden begrijpen: het beeld van het verjaardagsfeest

Stelt u zich een verjaardagsfeest met 100 genodigden voor. Voor de gelegenheid zijn 100 pizza's besteld — een per persoon, als we ons aan een strikt gelijke verdeling houden.

Maar zo gaat het er in de werkelijkheid niet aan toe. Als we die pizza's zou vervangen door het onder de Belgen verdeelde patrimonium, dan zouden we het volgende vaststellen:

10 genodigden zouden onderling **55 pizza's delen**, hetzij **5,5 pizza's per persoon**.

Aan de andere kant van de tafel zouden **50 genodigden** zich tevreden moeten stellen met ... **8 pizza's** voor hen allen samen.

En wat nog erger is: van deze 10 « rijkste » genodigden zou **1 enkele persoon, in zijn eentje, 11 pizza's** inpikken.

Op deze manier is de rijkdom in België concreet gesproken verdeeld.

De totale netto rijkdom van de Belgische gezinnen bedraagt **2.775,6 miljard euro**. En deel hiervan is in handen van een heel beperkt aantal personen.

Wat uit de officieel cijfers blijkt (BNB, Statbel — 2022)

Het **10de deciel** — de 10% rijkste gezinnen, hetzij **513.095 gezinnen op 5.130.949** — bezit **55% van de totale netto rijkdom van de Belgen**, hetzij **1.526,7 miljard euro**.

Ter vergelijking :

- Het 91ste percentiel (de gezinnen vlak onder de top 10%) bezit gemiddeld **1.183.775 €** per gezin.
- Het 100ste percentiel (de top van de piramide) bezit gemiddeld **11.830.488 €** per gezin — hetzij **10 keer meer**.

Een echte progressieve belasting

Dit mechanisme is geen uniek tarief dat eenvormig wordt toegepast: het is een progressief barema.

- Van het **91ste tot het 94ste percentiel** blijft het gemiddelde tarief **onder de 2%** (van 1,42% tot 1,94%).
- Van het **95ste tot het 98ste percentiel**, blijft het **onder de 5%** (van 2,18% tot 4,34%).
- Voor het **99ste percentiel** bedraagt het gemiddelde tarief **6,47%**.
- Voor de **1% rijkste (100ste percentiel)**, is het gemiddelde tarief **18,23%**.

Voor het geheel van het 10de deciel bedraagt het tarief gemiddeld **8,32%**, waardoor deze concentratie van de inspanning eerder op de grootste vermogens wordt geconcentreerd en niet alle welgestelde gezinnen samen een uniforme belasting wordt opgelegd.

Wat een unieke belasting op de grote vermogens zou opleveren

Met een vrijstelling van **700.000 € voor de hoofdverblijfplaats** zou dit progressieve barema het volgende opleveren:

127 miljard euro inkomsten — hetzij 22,93% van het Belgische BBP.

Dit bedrag zou, op zich, elk jaar, meer vertegenwoordigen dan de toegevoegde waarde van volledige sectoren van onze economie.

Een impact geconcentreerd op wie die kan dragen.

Na deze belasting zou het gemiddelde patrimonium van het 100ste percentiel **9.801.941 €** per gezin blijven — de grote vermogens zouden het overgrote deel van hun patrimonium behouden door verhoudingsgewijs bij te dragen aan de collectieve inspanning.

Wie zou zich kanten tegen dergelijke uitzonderlijke belasting wanneer het op 1% rijksten toepaste tarief nog lager ligt dan het tarief dat de overgrote meerderheid van de werknemers op hun inkomen (personenbelasting) wordt aangerekend?

2. De schuld aanpakken — te beginnen met de Covid-schuld

Tijdens de covidcrisis heeft de staat zich massaal in de schulden gestoken. Officieel was het om de gezondheidszorg te financieren en de werknemers te beschermen. Maar laten we ons geen illusies maken: de allereerste bedoeling van deze 10-tallen miljarden euro publiek geld was de instorting van de economie te vermijden en de activiteit van de privésector draaiende te houden, ten eerste ten bate van de bedrijven en hun aandeelhouders.

Om deze massale reddingsoperatie te financieren hebben de Europese Centrale Bank (ECB) en de Nationale Bank grote hoeveelheden staatsobligaties opgekocht. Resultaat: vandaag wordt een aanzienlijk deel van de Belgische overheidsschuld door de centrale banken in de publieke sfeer gehouden.

Miljarden euro's van de collectieve middelen blijven zo aangewend worden om een in allerijl aangegane schuld, terwijl de privésector er deze eerste begunstigde van is geweest!

Dit is waarom de kwijschelding van de door de centrale banken in de publieke sfeer gehouden covid-schuld geen taboe meer mag zijn.

De strategie is eenvoudig, eerst de covid-schuld aanpakken en dan de volledige openbare schuld, die het voorwendsel is om de overheidsdiensten te vernietigen. Door de covid-schuld kwijt te schelden zou in een legislatuur 37 miljard euro kunnen vrijgemaakt worden, wat neerkomt op 7 miljard euro per jaar!

3. De fiscaliteit van de bedrijven herzien en de ongerechtvaardigde belastingvoordelen afschaffen.

De bijdrage van de bedrijven is in de loop der belastinghervormingen sterkt verminderd. Het wettelijke tarief van de vennootschapsbelasting bedroeg begin jaren 2000 nog meer dan 40%. Vervolgens werd het beperkt tot 33,99 % en nadien heeft de door de regering Michel besliste hervorming het progressief verlaagd tot momenteel 25%.

Het terugverdieneffect dat verondersteld werd de dalende ontvangsten te compenseren, is achteraf bekeken, meer een slogan dan een feitelijkheid gebleken. De lagere vennootschapsbelasting heeft zich na 2021 in kruissnelheid vertaald in een **ontvangstenverlies van 4,766 miljard euro per jaar** voor het federale niveau. Dit cijfer is niet afkomstig van een militantenorganisatie: de vaststelling is gedaan door het **Rekenhof**, een instelling die moeilijk verdacht kan worden van ideologische vooringenomenheid.

De kostelijke en ondoeltreffende hervorming van de regering Michel terugdraaien, zou, rekening houdend met de inflatie, **5,261 miljard euro per jaar** (waarde 2025) opleveren.

Synthesetabel — alternatieve maatregelen voor de besparingen

STRUCTURELE MAATREGELEN — terugkerende inkomsten, jaar na jaar

Maatregel	Principe	Opbrengst	Bron
Progressiviteit van de personenbelasting « een euro is een euro »	Alle gezinsinkomsten globaliseren (werk, huurgelden, financiële beleggingen) en er dezelfde progressieve barema's op toepassen zoals op de personenbelasting	+ 9 miljard €/jaar	Federaal Planbureau
Kwijtschelding van de covid-schuld	Kwijtschelding van de covid-schuld die door de centrale banken (ECB/ Eurosysteem) in de publiek sfeer worden gehouden	7,4 miljard €/jaar (37 miljard op 5 jaar)	X. Dupret, ACJJ, oct. 2024
Terugdraaien van de hervorming van de vennootschapsbelasting	Terugdraaien van de verlaging van de vennootschapsbelasting beslist door de regering Michel (33,99 % → 25 %)	5,261 miljard €/jaar (waarde 2025).	Rekenhof
Totaal van de structurele ontvangsten		≈ 21,66 miljard €/jaar	

PUNCTUELE MAATREGEL — unieke opbrengst, een enkele keer te innen.

Maatregel	Principe	Opbrengst	Bron
Uitzonderlijke vermogensbelasting	Unieke progressieve belasting op de grote vermogens, vrijstelling van 700.000 € voor de hoofdverblijfplaats (tarief van 1,42 % tot 18,23 % naargelang de schijven)	127 miljard € (22,93 % van het BBP)	BNB, Statbel — 2022

Observatie: de drie structurele maatregelen leveren elk jaar opnieuw inkomsten op (≈ 21,66 miljard €/jaar in het totaal). De uitzonderlijke vermogensbelasting is dan weer een unieke heffing van 127 miljard € — de twee luiken worden dus niet elk jaar opgeteld, maar worden wel gecumuleerd bij het eerste jaar van de toepassing van de maatregelen.

**STERK
▼ERZET!**

acod
ABVV OPENBARE DIENSTEN

Gids voor de afgevaardigde – Herfst 2026

